

792-33
(2e)

**Richtlijnen
voor de
projectnota/milieu-effectrapportage
Dijkverbetering Merwedelijk fase I en II**

**Gedeputeerde Staten van
Noord-Brabant**

september 1996

P 792- 33
(2e ex)

INHOUDSOPGAVE

	Pagina
Hoofdpunten van de richtlijnen	1
1. Inleiding	2
2. Probleemstelling, doel en besluitvorming	2
2.1 Probleemstelling en doel	2
2.2 Besluitvorming	3
2.3 Visie	3
2.4 Deelsecties, knelpunten en aandachtspunten	4
3. Voorgenomen activiteit en alternatieven	4
3.1 Ontwerputgangspunten van de voorgenomen activiteit	4
3.2 Varianten	5
3.3 Alternatieven	6
4. Bestaande milieutoestand en milieugevolgen	7
4.1 Algemeen	7
4.2 Geomorfologie en bodem	8
4.3 Landschap, natuur en cultuurhistorie	8
4.3.1 Landschap	8
4.3.2 Natuur	8
4.3.3 Cultuurhistorisch erfgoed	9
4.4 Woon- en leefmilieu	9
5. Vergelijking van alternatieven	9
6. Leemten in kennis	10
7. Evaluatieprogramma	10
8. Vorm en presentatie	10
9. Samenvatting van het MER	11
10. Samenvatting van de richtlijnen	12

Bijlagen

- 1 Situering dijkvak
- 2 Kennisgeving in Staatscourant nr. 105 d.d. 5 juni 1996
- 3 Projectgegevens
- 4 Lijst van inspraakreacties en adviezen
- 5 Aanbiedingsbrief van de Commissie voor de milieu-effectrapportage van 14 augustus 1996 met betrekking tot het richtlijnen-advies
- 6 Advies van de Coördinatiecommissie voor dijkverbeteringsplannen in Noord-Brabant van 3 september 1996
- 7 Samenvatting en beantwoording inspraakreacties

Hoofdpunten van de richtlijnen

Het Hoogheemraadschap Alm en Biesbosch heeft het voornemen om voor de dijkvakken Merwededijk fase I en II, tussen Sleeuwijk en Woudrichem, een dijkverbeteringsplan op te stellen (ex artikel 7 van de Wet op de waterkering). Het te verbeteren dijkvak ligt grotendeels in de gemeente Woudrichem (dijkpalen 1008 – 1034); het overige deel (dijkpalen 1034 – 1036) ligt in de gemeente Werkendam. De totale lengte van het dijkvak bedraagt circa 2,8 kilometer.

De inhoud van het Globaalplan/Startnotitie Merwededijk fase I en II is in hoofdlijnen getoetst. De bevindingen van deze toetsing op hoofdlijnen zijn weergegeven in de richtlijnen voor Projectnota/MER Dijkverbetering Merwededijk fase I en II.

Op hoofdlijnen wordt ingestemd met de in het Globaal plan/Startnotitie opgenomen selectie van principe-oplossingen en uit te werken varianten. Met betrekking tot deze varianten wordt in hoofdzaak opgemerkt, dat (zie § 3.2 van deze richtlijnen):

- . kruinhoogte-varianten in beginsel niet in beschouwing genomen dienen te worden;
- . een profiel-variant beschouwd dient te worden die uitgaat van het bestaande ruimtebeslag, bijvoorbeeld met toepassing van een 'getailleerde' kruin;
- . bij de profiel-variant waarbij wordt uitgegaan van het bestaande profiel, de toe te passen taludhellingen nader onderbouwd dienen te worden;
- . bij de in beschouwing te nemen profiel-varianten rekening gehouden dient te worden met de visie van de wegbeheerders inzake het gewenste wegprofiel;
- . de relevantie van een variant met volledige binnendijkse verbetering wordt betwijfeld; met inachtneming van de continuïteit in het dijktracé kan bezien worden of een dergelijke variant voor een deel van het tracé wenselijk is;
- . een nieuwe ontsluiting van de camping c.a. staat op zich genomen los van de dijkverbetering. Afhankelijk van de besluitvorming door de gemeente Woudrichem dienen de hierop betrekking hebbende ontsluitingsvarianten volwaardig als twee varianten te worden beschouwd.

Verder wordt in algemene zin gepleit voor een afstemming van de dijkverbeteringswerken op andere ontwikkelingen in het gebied. Behalve aan de hiervoor genoemde ontsluiting van de camping c.a. valt daarbij te denken aan een combinatie van speciewinning en eventuele natuur- en/of rivierbed-compensatie met initiatieven van andere instanties in de uiterwaard.

1. Inleiding

Het Hoogheemraadschap Alm en Biesbosch heeft het voornemen om voor de dijkvakken Merwededijk fase I en II, tussen Sleeuwijk en Woudrichem, een dijkverbeteringsplan op te stellen (ex artikel 7 van de Wet op de waterkering). Het te verbeteren dijkvak ligt grotendeels in de gemeente Woudrichem (dijkpalen 1008 – 1034); het overige deel (dijkpalen 1034 – 1036) ligt in de gemeente Werkendam. De totale lengte van het dijkvak bedraagt circa 2,8 kilometer. De situering van het dijkvak is in bijlage 1 aangegeven.

Het college van Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant vormt in deze m.e.r.-procedure het bevoegd gezag. Per brief van 3 juni 1996 is de Commissie voor de milieu-effectrapportage in de gelegenheid gesteld advies uit te brengen voor de richtlijnen voor de inhoud van het op te stellen milieu-effectrapport (MER). De openbare bekendmaking van de start van de m.e.r.-procedure vond plaats in de Staatscourant nummer 105 van 5 juni 1996 (zie bijlage 2) en in de regionale pers.

Het doel van de richtlijnen is om de gewenste inhoud voor het MER aan te geven. In de 'Hoofdpunten van de richtlijnen' zijn de belangrijkste punten van de richtlijnen beknopt weergegeven. Daar waar in deze richtlijnen 'het MER' wordt genoemd, wordt bedoeld op de 'Projectnota/MER', zoals vermeld in de Procedure dijkverbeteringen Noord-Brabant 1996.

Bij de opstelling van de richtlijnen is rekening gehouden met de ontvangen adviezen, commentaren en opmerkingen. In bijlage 4 is een overzicht van deze reacties opgenomen. In bijlage 6 is een samenvatting en beantwoording van die reacties opgenomen.

De richtlijnen sluiten aan op het Globaalplan/Startnotitie, waarin de contouren voor de planvorming in de Projectnota/MER zijn aangegeven. Dit betekent dat in feite al een aantal onderdelen, in het bijzonder de visie-ontwikkeling en de selectie van principe-oplossingen, getoetst zijn op juistheid, compleetheid en relevantie voor de uiteindelijke besluitvorming.

De richtlijnen richten zich vooral op die onderwerpen en punten die in de Projectnota/MER nog nader moeten worden toegelicht en onderzocht en op die stappen in het planvormingsproces die nog moeten worden ontwikkeld.

2. Probleemstelling, doel en besluitvorming

Artikel 7.10, lid 1, onder a van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een beschrijving van hetgeen met de voorgenomen activiteit wordt beoogd."*

Artikel 7.10, lid 1, onder c van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een aanduiding van de besluiten bij de voorbereiding waarvan het milieu-effectrapport wordt gemaakt, en een overzicht van de eerder genomen besluiten van bestuursorganen, die betrekking hebben op de voorgenomen activiteit en de beschreven alternatieven."*

2.1 Probleemstelling en doel

In de Startnotitie is in de probleemstelling voor dit project aangegeven dat de hoogte (en mogelijk ook de stabiliteit en de kwelweglengte) van de dijk op het traject Woudrichem – Sleeuwijk niet voldoet (voldoen) aan de veiligheidseisen op basis van de in 1995 vastgestelde maatgevende hoogwaterstanden (MHW's). Tevens is aangegeven welke knelpunten als gevolg van dijkversterking kunnen ontstaan (LNC-waarden, bebouwing, verkeer).

Geef met betrekking tot de probleemstelling aan of, en zo ja in hoeverre, rekening is gehouden met de laatste twee hoogwaterstanden en motiveer dit.

In het MER dient de uitwerking van de probleemstelling zich toe te spitsen op de volgende punten:

- Verklaar het opmerkelijke verschil in noodzakelijk geachte verhoging (0,7 meter bij Woudrichem en 0,25 meter bij Sleeuwijk).
- Geef de huidige en toekomstig gewenste kruinhoogte aan. Besteed hierbij ook aandacht aan de gewenste kruinbreedte vanuit dijktechnisch beheer en de verkeersfunctie.
- Geef met betrekking tot de stabiliteit, piping en micro-stabiliteit gedetailleerd aan wat de technische tekortkomingen aan de dijk zijn en wat mogelijke oplossingen daartoe zijn. Bij de beoordeling van de mechanismen dient rekening te worden gehouden met de maatregelen die bij de versterking van circa 1980 zijn getroffen, zoals het aanbrengen van een kleikist in de hoogliggende zandlaag. Tevens dient met berekeningen te worden aangetoond dat de getroffen maatregelen (waaronder het aanbrengen van een kleikist) effectief zijn voor het betreffende bezwijkmechanisme.

In de Startnotitie is de doelstelling van de voorgenomen activiteit voldoende duidelijk weergegeven.

2.2 Besluitvorming

Beleidskader

Van overheidsbesluiten, zoals vastgelegd in beleidsnota's, (ontwerp-)plannen en wetten, moet worden aangegeven welke eisen ze stellen of welke beperkingen ze opleggen aan de besluitvorming voor het dijkversterkingsplan voor het dijkvak Fase I en II van de linkeroever van de Boven-Merwede.

De betreffende besluiten en voornemens op rijks-, provinciaal- en gemeentelijk niveau en van het Hoogheemraadschap Alm en Biesbosch zijn in het algemeen reeds voldoende uitgewerkt in hoofdstuk 8 van het Globaalplan/Startnotitie. In de projectnota/MER dient een samenvatting van dit beleidskader en waar nodig een nadere uitwerking en/of actualisatie te worden opgenomen. In de Projectnota/MER dient tevens aandacht besteed te worden aan de beleidslijn van het rijk 'Ruimte voor de rivier'.

Te nemen besluiten

Het besluit waarvoor het MER wordt opgesteld en de overheidsinstantie die dit besluit zal nemen, moeten worden vermeld. Tevens moet worden beschreven volgens welke procedure en tijdpad dit geschiedt en welke adviesorganen en instanties daarbij formeel en informeel zijn betrokken.

Voorts moeten de overige besluiten worden aangegeven die (volgens de Wet op de waterkering gelijktijdig) nog moeten worden genomen om de verbetering van de waterkering te realiseren. De vereisten die met deze besluiten samenhangen, dienen integraal onderdeel te vormen van het ontwerpplan dat met de Projectnota/MER ter visie wordt gelegd.

2.3 Visie

In het Globaalplan/Startnotitie is een visie op hoofdlijnen ontwikkeld voor de dijkversterking in de lijn van de *Handreikingen* van de TAW. In de visie is, op basis van een globale inventarisatie van LNC-elementen en het relevante beleid, een beschrijving gegeven van de huidige en gewenste ruimtelijke kwaliteiten. Met behulp van deze visie zijn knelpunten geïdentificeerd en is een eerste stap gezet om het aantal principe-oplossingen in te perken.

De in het Globaalplan/Startnotitie gepresenteerde visie op de in het geding zijnde LNC-waarden is in grote lijnen toereikend. Met betrekking tot de weergegeven prioriteitsstelling die ten behoeve van de selectie van varianten en alternatieven zal worden gehanteerd, is een nadere onderbouwing in het MER noodzakelijk, waarbij ter zake van de vierde prioriteitsstelling aandacht wordt gevraagd voor de mogelijke *ontwikkeling* van natte natuur (aan de dijkvoet).

Verder dient in het MER helder te worden omschreven welke vormelementen van de sculptuur van de dijk als karakteristiek kunnen worden aangemerkt. De hoge berm aan het binnentalud van de dijk, met de daarop aanwezige bebouwing en grondgebruik, wordt aangemerkt als een kenmerkend gegeven voor dit dijkvak. Als

hiermee ook wordt bedoeld op de hellingshoek van het dijklichaam dient een nadere onderbouwing voor deze waardetoekenning te worden opgenomen.

2.4 Deelsecties, knelpunten en aandachtspunten

In paragraaf 4.3 van het Globaalplan/Startnotitie wordt ingegaan op deelsecties, knelpunten en aandachtspunten.

Bij het opstellen van de Projectnota/MER dient aandacht besteed te worden aan de volgende punten:

- De overwegingen om al dan niet tot een indeling in deelsecties over te gaan dient gekoppeld te worden aan de beschrijving van de voorgenomen activiteit en de beschrijving van de alternatieven.
- Het derde knelpunt op pagina 29 van het Globaalplan/Startnotitie (landschappelijk waardevolle beplanting buitendijks) wordt niet gezien als een zwaarwegend knelpunt, omdat de beplanting buitendijks (griendstrook genoemd) te hoog is gelegen om een (landschapsecologisch waardevolle) griend te suggereren.
- Naast het aandachtspunt 'natuurcompensatie' moet in het MER ook aandacht worden besteed aan eventuele rivierbedcompensatie in het geval dat buitendijkse versterking of de eventuele natuurontwikkeling in de uiterwaard leidt tot een verkleining van de doorstroomcapaciteit van de rivier bij hoogwater.
- In het MER dient - in relatie tot de ingreep en de hieruit voortvloeiende (compensatie)verplichtingen - de mogelijkheid om streekeigen specie toe te passen bij de dijkversterking nader onderzocht te worden (bijvoorbeeld in combinatie met het herstel van de voormalige stroomgeul).

3. Voorgenomen activiteit en alternatieven

Artikel 7.10, lid 1, onder b van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een beschrijving van de voorgenomen activiteit en van de wijze waarop zij zal worden uitgevoerd, alsmede van de alternatieven daarvoor, die redelijkerwijs in beschouwing dienen te worden genomen."*

Artikel 7.10, lid 3 van de Wm:

"Tot de ingevolge het eerste lid, onder b, te beschrijven alternatieven behoort in ieder geval het alternatief waarbij de nadelige gevolgen voor het milieu worden voorkomen, dan wel, voorzover dat niet mogelijk is, deze met gebruikmaking van de beste bestaande mogelijkheden ter bescherming van het milieu, zoveel mogelijk worden beperkt."

Artikel 7.10, lid 3 van de Wm:

"Het bevoegd gezag kan bepalen dat, indien niet alle nadelige gevolgen voor het milieu kunnen worden beperkt, bij de ingevolge het eerste lid, onder b, te beschrijven alternatieven tevens de mogelijkheden worden beschreven om door het treffen van voorzieningen of maatregelen elders de resterende nadelige gevolgen te compenseren."

3.1 Ontwerputgangspunten van de voorgenomen activiteit

In hoofdlijnen wordt ingestemd met de in hoofdstuk 5 (programma van wensen en eisen) van het Globaalplan/Startnotitie weergegeven ontwerputgangspunten. Met betrekking tot een aantal uitgangspunten dient rekening gehouden te worden met de volgende opmerkingen:

- *tracé Groenendijk*
De aansluiting van de stenen beer in de stadsgracht van Woudrichem met de Groenendijk dient zoveel mogelijk in de hartlijn van het dijklichaam gesitueerd te worden.
- *accentuering bocht in tracé*
In het MER dient een mogelijke accentuering met een natte waterhoudende laagte aan de dijkvoet onderzocht te worden (vervanging smalle sloot; geen accentuering met droge wilgaanplant).
- *niet aantasten Kraayenveldse bos*

- Een goede toekomstige waterhuishouding is een voorwaarde voor behoud van het Kraayenveldse bos. *zoveel mogelijk behouden van de huidige karakteristieke vorm van het dwarsprofiel*
Een nadere onderbouwing van dit uitgangspunt is wenselijk, met name in relatie tot de L- en C-waarden van het profiel (zie ook paragraaf 2.3 van de richtlijnen).
- *goed te beheren en onderhouden taluds*
In de Projectnota/MER dient aangegeven te worden in hoeverre deze randvoorwaarde van invloed is op de te kiezen hellingshoek van de te versterken dijk.
Het aanbrengen van een onderhoudsstrook onder aan het talud, wordt gelet op het bestaande dijkprofiel, niet direct noodzakelijk geacht. De eventuele noodzaak en vormgeving van een dergelijke strook, bijvoorbeeld bij steilere taluds, zal nader onderbouwd dienen te worden.
- *versterken ecologische verbindingsfunctie dijk*
Versterking van de ecologische verbindingsfunctie van de dijk kan bij voorbeeld door het uitgraven van bijna dichtgeslibde rabatten aan de dijkvoet (LNC-waarden) en door bij de uitvoering van de dijkverbetering met een verdieping en verbreding van de dijksloot mee te nemen.
- *breedte dijkweg*
Ter plaatse van de aanwezige verkeersweg dient de dimensionering en de vormgeving van de (kruin van de) dijk zoveel mogelijk afgestemd te worden op een toekomstgericht verkeersveilig ontwerp. Daarbij dient rekening gehouden te worden met de functie van de weg en de verwachte verkeersintensiteit, en het door de wegbeheerder(s) voorgestane beleid terzake, alsmede met het streven naar beperking van de kruinbreedte.

Omdat beheer en onderhoud van de dijktafsluitingen belangrijk is voor de sterkte van het vegetatiedek tegen erosie en voor de natuurwaarde, dienen alle varianten voorzien te worden van een beheersvisie voor de dijk¹. Het beheer dient ondergeschikt te zijn aan de uitwerking dan wel vormgeving van de verschillende varianten. In de projectnota/MER dient tevens ingegaan te worden op de met het oog op het beoogde natuurtechnisch beheer te treffen inrichtingsmaatregelen.

3.2 Varianten

In paragraaf 6.2 van het Globaalplan/Startnotitie wordt voor het dijkversterkingsplan aangegeven welke principe-oplossingen mogelijk zijn. Tevens wordt de inperking hiervan en de selectie van uit te werken varianten gemotiveerd. Op hoofdlijnen wordt met deze selectie ingestemd. De reeds uitgevoerde selectie van principe-oplossingen kan voor de volledigheid opgenomen worden in het MER, bijvoorbeeld in een bijlage. In het MER dient op basis van een verdere analyse te worden uitgewerkt welke oplossingen voor de dijkversterking het meest relevant zijn en naar welke oplossing de voorkeur uitgaat. In zijn algemeenheid moeten varianten zorgvuldig worden vormgegeven. Dat wil zeggen dat ze gebaseerd moeten zijn op reële ontwerpprofielen: hoogte, vorm (hellingen, bermen) en ruimtebeslag van de versterkte dijk dienen voldoende nauwkeurig te zijn uitgewerkt (en op schaal en in samenhang met de huidige situatie te worden gepresenteerd) om de effecten op de aanwezige LNC-waarden te kunnen beoordelen.

Als op basis van meer gedetailleerde informatie (die ten tijde van het opstellen van het MER wordt gegenereerd) alsnog wordt besloten tot het onderscheiden van deelsecties waarvoor verschillende *varianten* worden uitgewerkt, kunnen dijkversterkings*alternatieven* worden geconstrueerd uit kettingen van varianten. De varianten moeten hierbij zo op elkaar worden afgestemd dat een logisch geheel ontstaat.

In het Globaalplan/Startnotitie zijn drie typen varianten onderscheiden (tracé-varianten, profiel-varianten en kruinhoogte-varianten). In het MER dienen kruinhoogte-varianten (verschillende overslagcriteria) in beginsel

¹ Overigens is door de Commissie voor de milieu-effectrapportage opgemerkt, dat tijdens haar locatiebezoek op vele percelen kaalvraat ten gevolge van intensieve begrazing is geconstateerd, waardoor geen zaadrijping mogelijk is. In een beheersplan dient hier aandacht aan te worden besteed.

niet in beschouwing genomen te worden, aangezien middels beheer voldoende invloed is uit te oefenen op de erosiebestendigheid van de taludbekleding van het binnentalud (bijvoorbeeld middels een grasmat met hoge natuurwaarden).

Wat betreft het onderscheiden van profiel-varianten voor het hele dijkvak dient een variant onderzocht te worden waarbij wordt uitgegaan van het bestaande ruimtebeslag. Daarbij kan worden gedacht aan het opnemen van een gedetailleerde kruin (op het basisprofiel van 1:3 een 'top' van 1:2 of 1:2,5) en/of behoud van het huidige binnentalud.

Overigens dient bij het ontwerp in het algemeen gestreefd te worden naar beperking van het ruimtebeslag. In aansluiting op het gestelde inzake de sculptuur van de dijk in § 2.3 van deze richtlijnen dient bij de profiel-variant waarbij uitgegaan wordt van het bestaande profiel nader onderbouwd te worden welke taludhellingen toegepast zullen worden.

Bij de in beschouwing te nemen profielvarianten dient rekening gehouden te worden met de door de wegbeheerder(s) beoogde ontwikkeling van de verkeersfunctie op de dijk zoals bedoeld is in § 3.1 van de richtlijnen. De door de gemeente Werkendam aangedragen suggesties om de dijk autoluw te maken en een vrijliggend fietspad te realiseren, dient in dat kader (en in samenhang met de visie van de gemeente Woudrichem op dit punt) bezien te worden. Het uitwerken van een variant met tuimelkade kan weliswaar een mogelijke oplossing bieden, doch ligt gelet op de in het Globaal plan/Startnotitie beschreven overwegingen niet voor de hand. Een dergelijke variant dient dan ook enkel in beschouwing genomen te worden indien bij de verdere uitwerking blijkt dat andere oplossingen zwaarwegende nadelen met zich meebrengen, welke door een dergelijke variant voorkomen kunnen worden.

Wat betreft het onderscheiden van tracé-varianten wordt, op basis van de visie op hoofdlijnen zoals weergegeven in het Globaalplan/Startnotitie, de relevantie van de uitwerking van een binnendijkse variant voor het volledige dijkvak betwijfeld. Vanwege binnendijkse knelpunten kan er bij een dergelijke variant geen sprake zijn van continuïteit in het dijktracé. Een variant met volledige binnendijkse verbetering heeft niet te worden uitgewerkt. Voorzover dit geen gevolgen heeft voor de continuïteit in het dijktracé, kan een dergelijke variant mogelijk wel in een deel van het tracé een oplossing bieden. De aanwezigheid van de buitendijkse beplanting is -in tegenstelling tot de mogelijke aantasting van het buitendijks natuur-areaal bij een buitendijkse versterking- een onvoldoende argument voor het in beschouwing nemen van een binnendijkse variant.

Met betrekking tot de mogelijk te wijzigen ontsluiting van de camping in de uiterwaard wordt het volgende opgemerkt. Deze ontsluiting staat op zich los van de door de initiatiefnemer voorgestane dijkverbetering. Uit een oogpunt van integrale planvorming verdient het aanbeveling om het onderzoek naar de twee in het Globaalplan/Startnotitie genoemde ontsluitingsmogelijkheden volwaardig als twee varianten in het MER in beschouwing te nemen indien de gemeente Woudrichem zich tijdig voor een dergelijke ontsluiting uitspreekt en bereid is hieraan medewerking te verlenen.

3.3 Alternatieven

De verschillende varianten kunnen worden gecombineerd tot samenhangende dijkverbeteringsalternatieven voor het hele dijkvak, waarin zo nodig mitigerende en compenserende maatregelen zijn opgenomen, alsmede aanbevelingen voor aanleg, beheer en gebruik.

In het MER dient in ieder geval een meest milieuvriendelijk alternatief te worden beschreven. Als het voorkeursalternatief daarvan verschilt moet dat worden aangegeven. Het nulalternatief voor het gehele dijktraject is geen reële optie. Daarom kan worden volstaan met het beschrijven van de huidige situatie en autonome ontwikkeling als referentie voor de dijkverbeteringsalternatieven (zie hoofdstuk 4).

De keuze van de beschouwde alternatieven moet worden gemotiveerd, evenals de selectie van het eventuele voorkeursalternatief. Om een onderlinge vergelijking mogelijk te maken moeten de te vergelijken alternatieven tot op hetzelfde detailniveau worden uitgewerkt.

Meest milieuvriendelijk alternatief

Het meest milieuvriendelijke alternatief is het alternatief waarbij de veiligheidseisen worden gerealiseerd met een primaire aandacht voor LNC-waarden en het woon- en leefmilieu. Indien zou blijken dat er strijdigheid bestaat tussen de optimalisering van de diverse LNC-waarden onderling of met de overige functies, dan dient dit conflict via het leggen van verschillende accenten inzichtelijk gemaakt te worden. In verband met de duidelijkheid voor de besluitvorming is het gewenst om in het MER uiteindelijk slechts één alternatief als het meest milieuvriendelijke aan te wijzen als de keuzen voor landschap, natuur en cultuurhistorie niet blijken samen te vallen, zo nodig door in overleg met het bevoegd gezag gewichten toe te kennen aan de diverse LNC-waarden en de overige functies.

Het meest milieuvriendelijke alternatief moet voorts aan de volgende voorwaarden voldoen:

- het moet realistisch zijn, dat wil zeggen het moet voldoen aan de doelstellingen van de initiatiefnemer, alsmede binnen zijn of haar competentie liggen;
- het moet uitgaan van de beste bestaande mogelijkheden ter bescherming van het milieu;
- het moet gericht zijn op het zo veel mogelijk voorkomen van nadelige milieugevolgen, dan wel het behalen van een maximale milieuwinst.

Compensatie

Op grond van het Streekplan moet compensatie onderdeel uitmaken van de in een MER te behandelen alternatieven. Onder compensatie wordt verstaan: het creëren van landschap en natuur die vergelijkbaar is met het verloren gegane. De mogelijkheden voor compensatie van verloren gegane landschaps- en natuurwaarden - en voorzover dit aan de orde is ook van rivierbedcompensatie- dienen in de Projectnota/MER te worden beschreven en onderdeel uit te maken van het in te dienen ontwerpplan.

4. Bestaande milieutoestand en milieugevolgen

Artikel 7.10, lid 1, onder d van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een beschrijving van de bestaande toestand van het milieu, voorzover de voorgenomen activiteit of de beschreven alternatieven daarvoor gevolgen kunnen hebben, alsmede van de te verwachten ontwikkeling van dat milieu, indien de activiteit noch de alternatieven worden ondernomen."*

Artikel 7.10, lid 1, onder e van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een beschrijving van de gevolgen voor het milieu, die de voorgenomen activiteit, onderscheidenlijk de alternatieven kunnen hebben, alsmede een motivering van de wijze waarop deze gevolgen zijn bepaald en beschreven."*

4.1 Algemeen

De bestaande toestand van het milieu moet worden beschreven voorzover deze door de dijkverbetering wordt beïnvloed. De omvang van het studiegebied wordt bepaald door de te verwachten reikwijdte van de effecten en de wisselwerking met de omgeving. Dit betekent, dat per milieu-aspect de omvang van het studiegebied kan verschillen. Voorzover in het gebied bepaalde autonome ontwikkelingen plaatsvinden, of binnen afzienbare termijn veranderingen kunnen worden voorzien onder invloed van reeds vastgelegd beleid, dient dit bij de beschrijving van de bestaande milieutoestand te worden betrokken.

Waar dat de inzichtelijkheid van de gevraagde informatie bevordert, dient in het MER duidelijk kaartmateriaal te worden opgenomen.

Bij de beschrijving van de milieugevolgen dienen de volgende algemene richtlijnen in acht te worden genomen.

- Aangegeven moet worden of de effecten tijdelijk, permanent, ophefbaar of onomkeerbaar zijn; of ze op korte of lange termijn spelen en in hoeverre cumulatie met andere effecten kan optreden.

- Gegeven de verwevenheid van de LNC-aspecten dienen de te verwachten gevolgen voor het milieu zo veel mogelijk in hun onderlinge samenhang te worden beschreven.
- Aangezien in het onderhavige project naast de negatieve effecten ook positieve milieugevolgen aan de orde kunnen zijn, dienen beide in de effectbeschrijving te worden opgenomen.
- Wanneer een +/-waardering van de te verwachten milieugevolgen wordt gehanteerd, dienen de milieugevolgen ook kwalitatief en kwantitatief te worden beschreven.
- De manier waarop de milieugevolgen zijn bepaald en omschreven, dient inzichtelijk en controleerbaar te zijn door het opnemen van basisgegevens in een bijlage of door expliciete verwijzing naar geraadpleegd achtergrondmateriaal.
- Ter vermindering van overbodige informatie dient de beschrijving van de bestaande situatie van het milieu niet uitgebreider te zijn dan nodig voor een referentie bij het beschrijven van de milieugevolgen.

4.2 Geomorfologie en bodem

Bestaande toestand en autonome ontwikkeling

In het MER dient een beeld te worden gegeven van de geomorfologie en de bodemgesteldheid in het studiegebied (bestaande hoogteverschillen en bodemopbouw), inclusief mogelijke vormen van bodemverontreiniging die van invloed kunnen zijn op de uitvoering van varianten.

Tevens dient een geotechnisch lengte-profiel van de ondergrond te worden weergegeven dat ook inzicht biedt in de geohydrologische situatie.

Gevolgen voor het milieu

In het MER dient te worden aangegeven in hoeverre aardkundig waardevolle gebieden worden aangetast door vergraving en in hoeverre aantasting van de geohydrologische situatie zal plaatsvinden.

4.3 Landschap, natuur en cultuurhistorie

4.3.1 Landschap

Bestaande toestand en autonome ontwikkeling

In het MER moet, mede aan de hand van kaarten en schetsen, duidelijk worden gemaakt:

- de landschappelijke hoofdstructuur van het gebied, waarbinnen de dijkverbetering plaatsvindt, met inbegrip van de samenhangen in regionale context;
- de ruimtelijke kwaliteit van de dijk en de sculptuur van de dijk in samenhang met het aanliggende binnen- en buitendijkse gebied en in relatie tot het aansluitende dijkvak ten westen van het onderhavige dijkvak.

De beschrijving in het MER kan grotendeels worden ontleend aan de in het Globaalplan/Startnotitie gepresenteerde gegevens.

Gevolgen voor het milieu

Bij de beschrijving van de milieugevolgen dient per alternatief te worden aangegeven in hoeverre de visueel-ruimtelijke kenmerken van de dijk en het aanliggende landschap blijven gehandhaafd, dan wel worden gewijzigd, zowel per eventuele deelsectie als voor het gehele dijkvak.

4.3.2 Natuur

Bestaande situatie en autonome ontwikkeling

In het MER dienen (zodanig per homogeen deeltraject) de actuele en potentiële natuurwaarden van binnen- en buitendijkse taluds en aanliggende gronden te worden benoemd.

Met betrekking tot de autonome ontwikkeling dienen ook de te verwachten effecten van het voorgenomen natuurtechnisch beheer te worden aangegeven.

Gevolgen voor het milieu

Voor alle alternatieven dienen in het MER de gevolgen voor de actuele en potentiële natuurwaarden te worden aangegeven.

Aangegeven dient te worden in hoeverre, bij buitendijkse versterking, versterking van de ecologische infrastructuur plaatsvindt (bij voorbeeld door onderhoud/herstel rabatstructuur en verbreden dijksloot). Aandacht dient verder te worden besteed aan de te verwachten effecten van het toepassen van een erosiebestendige grasmat met hoge natuurwaarden en een natuurtechnisch beheer.

4.3.3 Cultuurhistorisch erfgoed

Bestaande situatie en autonome ontwikkeling

De beschrijving van de bestaande toestand kan geheel of grotendeels worden ontleend aan het Globaalplan/Startnotitie. De essentie hiervan dient in het MER te worden beschreven, alsmede de onderlinge verwevenheid van cultuurhistorische elementen.

Bijzondere aandachtspunten zijn:

- het 'militaire karakter' van de Groenendijk (strak, kaal, geen woon- en verkeersfunctie, hetgeen zeer bijzonder is in het gebied);
- de aanhechting van de Groenendijk aan de stenen beer in de stadsgracht;
- de karakteristieke situering van de bebouwing op bermen.

Gevolgen voor het milieu

Per alternatief dient te worden aangegeven welke patronen en elementen verloren gaan of worden aangetast, wat de waarde daarvan is en op welke wijze cultuurhistorische waardevolle elementen in de nieuwe situatie kunnen worden ingepast.

4.4 Woon- en leefmilieu

Bestaande toestand en autonome ontwikkeling

Bij de beschrijving van de bestaande toestand moet aandacht worden gegeven aan het gebruik van de waterkering voor het woon- en leefmilieu, aan de verkeersfunctie en de recreatieve functie van de waterkering over het gehele traject en aan de ligging van bebouwing in buitendijks/binnendijks gebied.

Gevolgen voor het milieu

Bij de beschrijving van de invloed op het woon- en leefmilieu dient te worden ingegaan op:

- hinder/overlast (verkeer, geluid) in de aanlegperiode;
- situaties, waar de waterkering in tuinen en/of belangrijk dichterbij woningen aan komt te liggen;
- de betekenis van wijziging van de verkeersfunctie.

5. Vergelijking van alternatieven

Artikel 7.10, lid 1, onder f van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een vergelijking van de ingevolge onderdeel d beschreven te verwachten ontwikkeling van het milieu met de beschreven gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteit, alsmede met de beschreven gevolgen voor het milieu van elk der in beschouwing genomen alternatieven."*

De milieu-effecten van de voorgenomen activiteit en de alternatieven moeten onderling en met de referentiesituatie worden vergeleken. Doel van de vergelijking is inzicht te geven in de mate waarin de positieve en negatieve effecten van de voorgenomen activiteit en de alternatieven verschillen.

Bij de vergelijking moeten de doelstellingen en de grens- en streefwaarden van het milieubeleid worden betrokken.

Bij de vergelijking van de alternatieven dienen de financiële aspecten van de alternatieven te worden betrokken om de realiteitswaarde van de alternatieven beter te kunnen beoordelen.

6. Leemten in kennis

Artikel 7.10, lid 1, onder g van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een overzicht van de leemten in de onder d en e bedoelde beschrijvingen [d.w.z. van de bestaande milieutoestand en autonome ontwikkeling daarvan, resp. van de milieu-effecten] ten gevolge van het ontbreken van de benodigde gegevens."*

De leemten in kennis en informatie, die van belang zijn voor een goede oordeelsvorming, moeten worden genoemd.

Het doel van deze beschrijving is om een indicatie te krijgen van de volledigheid van de informatie voor de besluitvorming.

Beschreven moet worden:

- welke onzekerheden zijn blijven bestaan en wat hiervan de reden is;
- in hoeverre dit de kwaliteit van de besluitvorming beïnvloedt;
- hoe zal worden omgegaan met de beschreven leemten.

7. Evaluatieprogramma

Artikel 7.39 van de Wm:

"Het bevoegd gezag dat een besluit heeft genomen, bij de voorbereiding waarvan een milieu-effectrapport is gemaakt, onderzoekt de gevolgen van de betrokken activiteit voor het milieu, wanneer zij wordt ondernomen of nadat zij is ondernomen."

Het bevoegd gezag moet bij de besluitvorming een evaluatieprogramma opstellen om de voorspelde effecten met de daadwerkelijk optredende effecten te kunnen vergelijken en zo nodig aanvullende mitigerende maatregelen te treffen.

De initiatiefnemer dient in het MER reeds een aanzet tot een dergelijk evaluatieprogramma te geven.

8. Vorm en presentatie

Bijzondere aandacht verdient de presentatie van de vergelijkende beoordeling van de alternatieven. De onderlinge vergelijking dient bij voorkeur te worden gepresenteerd met behulp van tabellen, figuren en kaarten.

Voor de overige presentatie wordt aanbevolen:

- het MER beknopt te houden;
- achtergrondgegevens (die conclusies, voorspellingen en keuzes onderbouwen) niet in de hoofdtekst zelf te vermelden, maar in een bijlage op te nemen;
- een verklarende woordenlijst, een lijst van gebruikte afkortingen en een literatuurlijst bij het MER op te nemen;
- kaartmateriaal te voorzien van een leesbare ondergrond met de gebruikte topografische namen en een duidelijke legenda en verder te voorzien van in de teksten gebezigde referenties. De kaartschaal en inhoud van situatietekeningen en dwarsprofielen dienen voldoende inzicht te verschaffen in de van belang zijnde structuren en in het verschil in de oude en nieuwe situatie.

9. Samenvatting van de Projectnota/MER

Artikel 7.10, lid 1, onder h van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een samenvatting die aan een algemeen publiek voldoende inzicht geeft voor de beoordeling van het milieu-effectrapport en van de daarin beschreven gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteit en van de beschreven alternatieven."*

De samenvatting is het deel van het MER dat vooral wordt gelezen door besluitvormers en insprekers en verdient daarom bijzondere aandacht. Het moet als zelfstandig document leesbaar zijn en een goede afspiegeling zijn van de inhoud van het MER. Daarbij moeten de belangrijkste zaken zijn weergegeven, zoals:

- de hoofdpunten voor de besluitvorming, inclusief de belangrijkste waarden van het milieu in het studiegebied;
- de voorgenomen activiteit en de alternatieven;
- de belangrijkste positieve en negatieve effecten voor het milieu bij en na het uitvoeren van de voorgenomen activiteit en de alternatieven;
- het resultaat van de vergelijking van de alternatieven (zo mogelijk in tabelvorm).

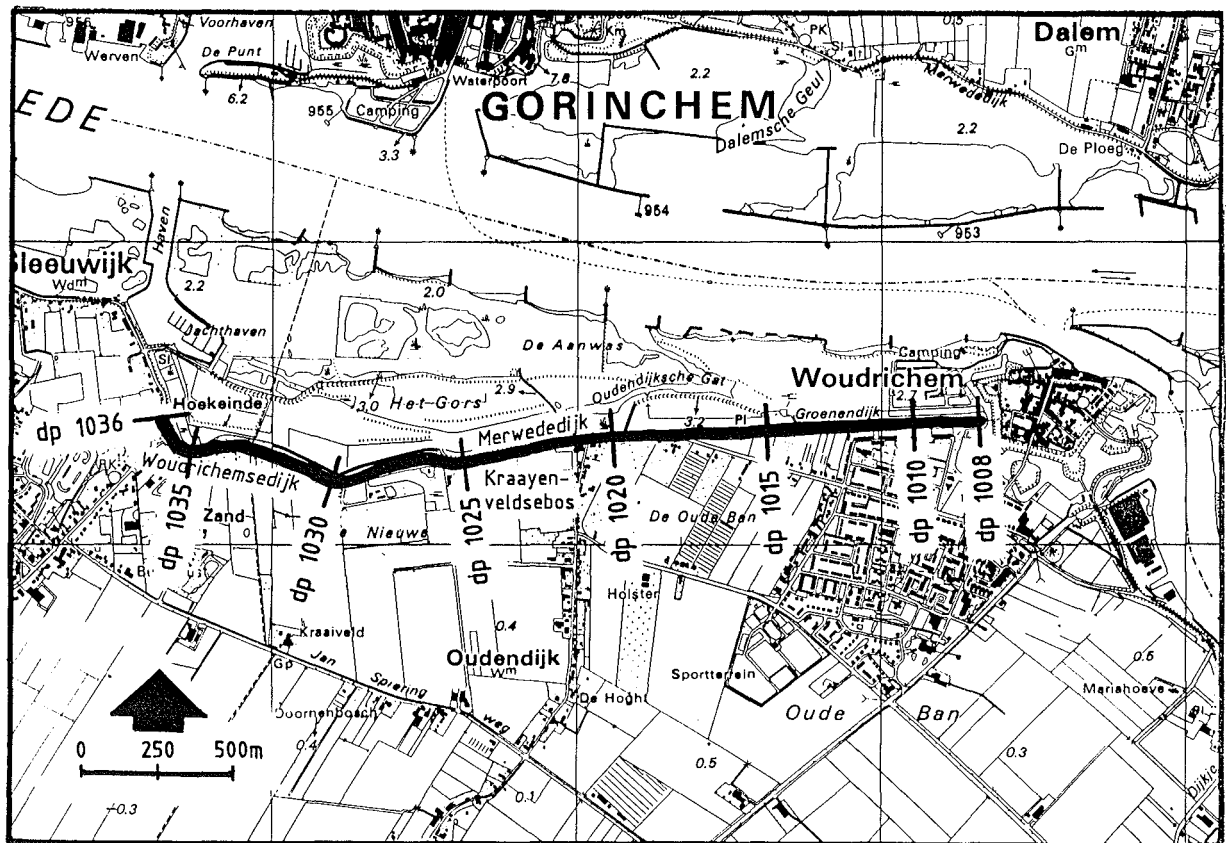
Het verdient aanbeveling om ook in de samenvatting goed gebruik te maken van kaarten, figuren en tabellen.

10. Samenvatting richtlijnen

1. Geef de huidige en gewenste kruinhoogte aan en ga daarbij in op de vraag in hoeverre rekening is gehouden met de laatste twee hoogwaterstanden (§ 2.1).
2. Besteedt aandacht aan de gewenste kruinbreedte vanuit dijk- en wegbeheer (§ 2.1).
3. Geef aan wat de technische tekortkomingen zijn en houdt daarbij rekening met eerder aangebrachte voorzieningen (§ 2.1).
4. Neem een samenvatting op van het beleidskader zoals is beschreven in het Globaal plan/Startnotitie, waar nodig nader uitgewerkt, geactualiseerd en aangevuld (§ 2.2).
5. Vermeldt de te nemen besluiten en de vereisten die hiermee samenhangen (§ 2.2).
6. Besteedt behalve aan het 'behoud' tevens aandacht aan het 'ontwikkelen' van buitendijkse natte natuur (aan de dijkvoet, §. 2.3).
7. Omschrijf welke vormelementen karakteristiek zijn voor de sculptuur van de dijk en geef een nadere onderbouwing voorzover hierbij ook bedoeld wordt op de hellingshoek (§ 2.3).
8. Koppel een indeling in deelsecties aan de beschrijving van de voorgenen activiteit en alternatieven (§ 2.4).
9. Besteedt naast aandacht aan natuurcompensatie tevens aandacht aan rivierbedcompensatie (§ 2.4).
10. Onderzoek - in relatie tot de ingreep en hieruit voortvloeiende verplichtingen - de mogelijkheid om streekeigen specie toe te passen (§ 2.4).
11. Houdt rekening met de opmerkingen met betrekking tot de ontwerp-uitgangspunten (§ 3.1).
12. Neem de selectie van principe-oplossingen als bijlage op (§ 3.2).
13. Baseer de verder uit te werken selectie van varianten op reële ontwerpprofielen (§ 3.2).
14. Stel zo nodig en/of mogelijk alternatieven samen uit kettingen van varianten (§ 3.2).
15. Neem in beginsel geen kruinhoogte-varianten in beschouwing (§ 3.2).
16. Onderzoek een variant uitgaande van het bestaande ruimte-beslag, bijvoorbeeld door toepassing van een gedetailleerde kruin (§ 3.2).
17. Onderbouw bij de uitwerking van een profiel-variant op basis van het bestaande profiel de toe te passen taludhelling (§ 3.2).
18. Houdt bij de uit te werken profielvarianten rekening met de beoogde ontwikkeling van de verkeersfunctie op de dijk op basis van een actuele visie van de wegbeheerders (§ 3.2).
19. Neem een binnendijks alternatief niet voor de gehele dijk in beschouwing, doch slechts daar waar een dergelijk alternatief met behoud van de continuïteit redelijkerwijs mogelijk is (§ 3.2).
20. Onderzoek de ontsluitingsvarianten voor de camping als volwaardige varianten voorzover de besluitvorming van de gemeente Woudrichem daartoe aanleiding geeft (§ 3.2).
21. Wijs één alternatief aan als het meest milieu-vriendelijk alternatief en motiveer waarom een eventueel voorkeursalternatief hiervan verschilt (§ 3.3).
22. Beschrijf bij de alternatieven de mogelijkheden voor compensatie van landschaps- en/of natuurwaarden respectievelijk van rivierbed-compensatie (§ 3.3).
23. Houdt bij de beschrijving van de bestaande milieutoestand en milieugevolgen rekening met de richtlijnen en aandachtspunten die in hoofdstuk 4 zijn opgenomen.
24. Betrek bij de beoordeling van alternatieven behalve milieu-effecten tevens financiële aspecten (hoofdstuk 5).
25. Noem de leemten in kennis en informatie (hoofdstuk 6).
26. Geef een aanzet voor een evaluatieprogramma (hoofdstuk 7).
27. Besteedt zorgvuldige aandacht aan een goede, inzichtelijke presentatie en houdt daarbij rekening met het gestelde in hoofdstuk 8 (onder meer zorgdragen voor voldoende en duidelijk kaartmateriaal en dergelijke).
28. Stel een handzame samenvatting van de projectnota/MER op (hoofdstuk 9).

BIJLAGEN

**bij de Richtlijnen
voor de
projectnota/milieu-effectrapportage
Dijkverbetering Merwededijk fase I en II**

BIJLAGE 1: situering dijkvak

BIJLAGE 2

Openbare kennisgeving van de startnotitie in Staatscourant nr. 105 d.d. 5 juni 1996

Milieu- effect- rapportage

Verbetering dijkvalcken Merwedelijk
Fase I en II

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant
maken als bevoegd gezag, gelet op artikel
7.12 van de Wet milieubeheer, het volgende
bekend.

Het dagelijks bestuur van het
Hoogheemraadschap Alm en Biesbosch
heeft op 31 mei 1996 bij het college van
Gedeputeerde Staten een Startnotitie inge-
diend voor een milieu-effectrapportage
(MER). Dit is de eerste stap in de procedure
voor het opstellen van een MER, voor de
verbetering van de dijkvalcken Merwedelijk
fase I & II tussen Sierikwijk en Woudbrecht.
Het MER wordt gemaakt om de gevolgen
voor het milieu zichtbaar te maken. De
Startnotitie moet duidelijkheid geven over de
noodzaak van de dijkverbetering, de ontwik-
kelingen die in het gebied rondom de dijk
worden gewenst en de alternatieven die
voor de verbetering geselecteerd zijn.
De provincie zal het Hoogheemraadschap
nordijnen geven die gebruikt moeten worden
bij de verdere uitwerking van deze startnotitie.
Dit gebeurt in een projectnota voor de dijk-
verbetering en in het MER.

Belanghebbenden kunnen inspreken op de
nu ingediende Startnotitie. Hun reacties zullen
waar nodig verwerkt worden in de nordijnen
die de provincie gaat opstellen.
De provincie zal over deze nordijnen nog
geadviseerd worden door de landelijke
Commissie MER en door de provinciale
Coördinatiecommissie voor dijkverbeterings-
plannen (CCD). Deze laatste commissie zal
de Startnotitie behandelen in een coördinatie
vergadering die op 30 augustus 1996 zal
worden gehouden in het provinciehuis te
's-Hertogenbosch. Nadere informatie over
deze vergadering is te verkrijgen bij de heer
J. Sonneveld, tel. 073 - 6808162.

De Startnotitie ligt vanaf 5 juni 1996 gedu-
rende vier weken op werkdagen ter inzage
in:

- het gemeentehuis van Woudbrecht
- het gemeentehuis van Werkendam
- de bibliotheek van het Provinciehuis te
's-Hertogenbosch
- het kantoor van het Hoogheemraadschap
Alm en Biesbosch te Woudbrecht.

Schriftelijke commentaren over de Startnotitie
kunnen gedurende de periode van terzich-
telegging, dus tot en met 3 juli 1996, worden
ingeleverd aan:

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant,
Dijkverbetering Merwedelijk fase I & II,
Postbus 90151, 5200 MC 's-Hertogenbosch.
Degeane die commentaren inzenden kan ver-
zoeken zijn persoonlijke gegevens niet
bekend te maken.

Meer informatie over de Startnotitie is te krijgen
bij het Hoogheemraadschap Alm en
Biesbosch, tel. 0183-305050, of bij de pro-
vincie Noord-Brabant, de heer J. Sonneveld,
tel. 073-6808162.

In deze fase van de procedure kunnen
kleine commentaren gemaakt worden over
de op te stellen nordijnen. De Projectnota/
MER wordt daarna geschreven aan de hand
van deze nordijnen. Te zoner tijd zal deze ter
inzage gelegd worden, samen met het voor-
stel voor de dijkverbetering van het
Hoogheemraadschap.

's-Hertogenbosch, juni 1996

Provincie Noord-Brabant

BIJLAGE 3

Projectgegevens

Initiatiefnemer: Dagelijks Bestuur van Hoogheemraadschap Alm en Biesbosch

Bevoegd gezag: College van Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant

Besluit: goedkeuring van het plan tot dijkverbetering volgens de Wet op de Waterkering

Categorie Besluit m.e.r.: 12.1

Activiteit: verbetering van de dijkvakken Merwededijk fase I en II van de linkeroever van de Boven-Merwede (tussen Sleeuwijk en Woudrichem)

Procedurele gegevens:

kennisgeving start procedure: 5 juni 1996

richtlijnenadvies uitgebracht: 14 augustus 1996

Samenstelling van de werkgroep:

ing. D. Hamhuis

drs. J.A.A.M. Leemans

ing. E.M. Mastenbroek (voorzitter)

ir. D.C. van Ooijen

drs. L. Prins

Secretaris van de werkgroep: drs. M.S. Deimel

BIJLAGE 4

Lijst van inspraakreacties en adviezen

nr.	datum	persoon of instantie	plaats	datum van ontvangst Cie. m.e.r.
1.	960703	Burgemeester en wethouders van Werkendam	Werkendam	960708
2.	960701	N.V. Nederlandse Gasunie	Groningen	960708
3.	960702	Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek	Amersfoort	960708
3a.	960709	Idem	Idem	960708

commissie voor de milieu-effectrapportage

PP	NT
Za	386704
16 AUG. 1996	
Brk	399047
d.:	aid.: WTR bur.: WS

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant
Postbus 90151
5200 MC 's-HERTOGENBOSCH

uw kenmerk
386706

uw brief
d.d. 3 juni 1996

ons kenmerk
U544-96/Dm/cr/eb/
792-29

onderwerp
Advies voor richtlijnen voor het MER
Dijkverbetering Merwededijk fase I en II

doorkiesnr.
(030) 234 76 66

Utrecht,
14 augustus 1996

Met bovengenoemde brief stelde u de Commissie voor de milieu-effectrapportage (m.e.r.) in de gelegenheid een advies voor richtlijnen uit te brengen voor een milieu-effectrapport (MER) ten behoeve van de besluitvorming over verbetering van de dijkvakken Merwededijk fase I en II van de linkeroever van de Boven-Merwede (tussen Sleeuwijk en Woudrichem). Overeenkomstig artikel 7.14 van de Wet milieubeheer (Wm) bied ik u hierbij het advies van de Commissie aan.

De Commissie hoopt met haar advies een constructieve bijdrage te leveren aan de totstandkoming van de richtlijnen voor het MER. Zij zal gaarne vernemen hoe u gebruik maakt van haar aanbevelingen.

ing. E.M. Mastenbroek
voorzitter van de werkgroep m.e.r.
Dijkverbetering Merwededijk fase I en II

COORDINATIECOMMISSIE VOOR DIJKVERBETERINGSPLANNEN

Tel: 073-6808162

Aan het college van
Gedeputeerde Staten van
Noord-Brabant

's-Hertogenbosch, 3 september 1996

Betreft: Hoogheemraadschap Alm en Biesbosch
Globaal plan/startnotitie Merwededijk fase I/II

Geachte college,

De commissie heeft bovengenoemd plan behandeld in de vergadering d.d. 30 augustus 1996 en daarbij de ingekomen reacties en het advies van de Commissie m.e.r. voor de op te stellen richtlijnen betrokken.

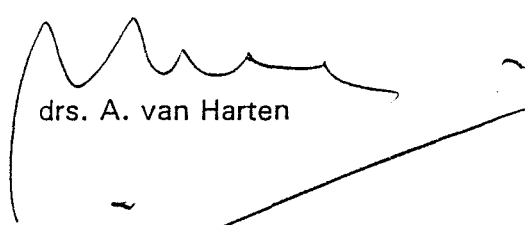
De commissie spreekt zijn waardering uit voor de opgestelde notitie. Met het oog op de op te stellen richtlijnen sluit de commissie zich aan bij het door de Commissie m.e.r. uitgebrachte advies d.d. 14 augustus 1996 en voegt daaraan toe:

- . bij de vormgeving van de dijk rekening houden met een toekomstgericht verkeersveilig ontwerp, rekening houdend met de aansluitende dijkvakken en het streven naar een smalle dijkskruin;
- . zorgvuldig aandacht schenken zowel aan de aansluiting op de westelijke beer alsook de mogelijke ontsluiting van de camping c.a.;
- . de voormalige stroomgeul beschouwen als potentiële locatie voor rivierbed-compensatie;
- . als vanwege speciebehoefte werk met werk mogelijk is, eveneens het herstel van de stroomgeul in beschouwing te nemen;
- . bij de verdere uitwerking rekening houden met de status van het buitendijks gebied.

De commissie adviseert u om het vorenstaande te betrekken bij het vaststellen van de richtlijnen voor het opstellen van de projectnota/MER voor dit traject.

Het verslag van de vergadering treft u hierbij aan.

De voorzitter van de commissie,

drs. A. van Harten

BIJLAGE 7

Samenvatting en beantwoording inspraakreacties

In deze bijlage wordt de inspraakreactie beknopt weergegeven. Vervolgens is in de reactie van het bevoegd gezag aangegeven op welke plaats het betreffende onderwerp in startnotitie of richtlijnen aan de orde komt danwel waarom een reactie niet is overgenomen.

1. Gemeente Werkendam

- a. De gemeente bepleit het autoluw maken van de dijk en aanleg van een vrijliggend fietspad. Voorgesteld wordt om een variant te onderzoeken in de vorm van een combinatie van buitendijkse verbreding en een tuimelkade. De gemeente is van oordeel dat een aantal van de - in het Globaal plan/Startnotitie genoemde - nadelen van de tuimelkade vrijwel geheel verdwijnen. Verder wordt opgemerkt dat een dergelijke variant voldoet aan de profiel-variant waarbij het ruimtebeslag zoveel mogelijk gehandhaafd blijft.
- b. De gemeente is van oordeel dat de variant niet bij voorbaat kosten-verhogend is en verklaart zich bereid om over de kostenverdeling tussen belanghebbende partijen van gedachten te wisselen.
- c. De gemeente betwijfelt de opmerking in het Globaal plan/Startnotitie dat het gebruik van steenconstructies vanuit landschap niet gewenst is en verwijst daarbij naar een ander dijkvak in de gemeente.

Reactie bevoegd gezag:

- ad a. In zijn algemeenheid merken wij op, dat het ontwerp van de dijk daar waar een verkeersweg aanwezig is, mede gebaseerd dient te zijn op het vanuit verkeersveiligheid gewenste wegprofiel. Punten die daarbij een rol spelen zijn de functie van de weg, de verkeersintensiteit, de vormgeving van aansluitende dijkvakken en de visie van de wegbeheerder.
- Met het oog op de continuïteit van het ontwerp is in de onderhavige situatie een onderlinge afstemming van beide gemeenten (ook de gemeente Woudrichem is hier wegbeheerder) van belang. Naar ons bekend is, vindt hierover nog overleg plaats. Wij gaan er van uit, dat door de beide gemeenten bij de verdere uitwerking van dit dijkverbeteringsplan op dit punt een gezamenlijke visie zullen inbrengen. Een dergelijke visie kan vervolgens als randvoorwaarde gehanteerd worden bij het ontwerp van de verbeterde dijk en de beoordeling van varianten.
- In het Globaal plan/Startnotitie zijn argumenten aangedragen om een variant met tuimelkade niet verder in beschouwing te nemen. Wij zien in de reactie van de gemeente onvoldoende aanleiding om de tuimelkade-variant in de richtlijnen op te nemen en geven er de voorkeur aan om in eerste instantie binnen de overige varianten een ontwerp op te doen stellen dat tegemoet komt aan de hiervoor bedoelde visie. Indien een dergelijk ontwerp tot belangrijke nadelen leidt, kan alsnog bezien worden of een tuimelkade-variant hiervoor een oplossing kan bieden. Overigens is ook de Commissie voor de milieu-effectrapportage van oordeel dat een tuimelkade-variant niet noodzakelijk is.
- Vorenstaande conclusies zijn opgenomen in § 3.2 van de Richtlijnen.
- ad b. Verwezen wordt naar § 5 van de Richtlijnen. Voor zover er sprake is van plan-onderdelen die geen direct gevolg zijn van de dijkverbetering, kan inderdaad een bijdrage van andere partijen aan de orde zijn.
- ad c. In zijn algemeenheid wordt vanuit landschappelijk oogpunt gestreefd naar het terugdringen danwel beperken van de 'verstening van het rivierlandschap'. De toepassing van een taludbekleding zoals hier wordt bedoeld, beperkt zich in de regel dan ook tot knellende situaties of tot situaties waar sprake is van schaar dijken of van zware golfaanval.

Het gestelde onder ad a. is terug te vinden in § 3.2 van de richtlijnen. De andere punten geven geen aanleiding tot aanvullende richtlijnen.

2. Nederlandse Gasunie

Gevraagd wordt om bij de keuze van de maatregelen rekening te houden met een regionale gastransportleiding die het dijkvak kruist.

Reactie bevoegd gezag:

De betreffende leiding is in het Globaal Plan/Startnotitie vermeldt (pagina 25), terwijl tevens in zijn algemeenheid is aangegeven (pagina 30), dat de aanwezige nutsvoorzieningen bij de dijkverbetering punt van aandacht vormen. Daarbij zal een toetsing aan de geldende richtlijnen/leidraden plaatsvinden.

Nadere richtlijnen terzake worden niet noodzakelijk geoordeeld.

3. Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek

Medegedeeld wordt, dat er vanuit archeologisch oogpunt geen bezwaren zijn tegen de voorgenomen werkzaamheden.

Reactie bevoegd gezag:

Nadere richtlijnen terzake worden niet noodzakelijk geoordeeld.